

ཆུད་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་འདི་
སྐད་ཅེས་བཀའ་ལྷོད་ཀྱི། Then, having taken to
heart the supplication of all the tathāgatas to
the Bhagavān, [the Bhagavān] spoke thus to
the bodhisattvas. བ་དེ་མི་སྲིད་པས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱགས་སུ་ཆུད་ནས་...
Since that is not possible, the tathāgatas, hav-
ing taken [this] to heart, ...

ཡང་དག་པར་ཁོང་དུ་ཆུད། ཡང་དག་པར་ཁོང་
དུ་ཆུད། ཡང་དག་པར་ཁོང་དུ་ཆུད། འཁྱེད་ཀྱི་
perfect complete understanding

ཡང་དག་(པར་)ཆུད། ཡང་དག་(པར་)ཆུད། ཡང་
དག་(པར་)ཆུད། འཁྱེད་ཀྱི་ to be a correct [means of] en-
try; to correctly enter ▪ {AK} *samanupraveśāt*
འདིར་དེ་དོན་དུ་ཡང་དག་ཆུད་ཕྱིར་རམ། འདི་
ཡི་གནས་དེ་ཡིན་པས་ཆོས་མངོན་མཛད། Here,
[it is called] *The Treasury of Manifest Knowl-
edge* since it is the abode of this [knowledge],
or [alternately] since it is a correct [means of]
entry into that meaning. {AK}

སོ་སོར་བྱགས་སུ་ཆུད། སོ་སོར་བྱགས་སུ་ཆུད། སོ་
སོར་བྱགས་སུ་ཆུད། འཁྱེད་ཀྱི་ to negate; to deny ▪ (*prati-
śidh*): {PU} *pratiśedhāt* རང་གི་བྱགས་
སོ་སོར་བྱགས་སུ་ཆུད་པས་ན་བྱགས་ཀྱི་མཆོག་
གོ། Since [it] negates one's own [individual]
mind, [it is] the supreme mind. {PU}

སོར་ཆུད། སོར་ཆུད། སོར་ཆུད། འཁྱེད་ཀྱི་
to restore
▪ {CDS} *pratyāpatti* (= *sor chud par byed*)
འཁྱེད་ཀྱི་སོར་ཆུད་པར་བྱེད་པའི་སྒྲིབས་ནི། ལྷོ་མ་པ་
ཡང་དག་པར་གྲངས་པས་མི་བྱེད་པའི་སྒྲིབས་པ་
ཐོབ། The power of restoration [means], by
completely taking a vow, [one] achieves an
unbreakable vow. {CDS}

SEE ALSO: གསོན། ཆུད་གསོན།

ཆུབ། III ཆུབ། ཆུབ།

to perfectly comprehend; to master

COLLOC.:

ཀྱན་(དུ་)ཆུབ། ཀྱན་(དུ་)ཆུབ། ཀྱན་(དུ་)ཆུབ། འཁྱེད་ཀྱི་
study ▪ (*pari-ava-√āp*): {PW8} *paryavāptavyā*

(= *kun chub par bya*); {ABG} *paryavāpsyati*
(= *kun chub par byed*)

ཆེ། II ཆེས། ཆེ།

1. to be great; to be powerful; to increase ▪
{MSA} *mahat*; {C} *prājya* ཆེས་བྱ་ནམ་མཁའ་
བཞིན་དུ་ཆེ། [The Naiyāyikas assert that] the
person is as great as space. {A4C} འཁོར་ལོས་
བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་དེ་རྩ་འཕུལ་ཆེ་ཞིང་མཐུ་ཆེ་
བ་ཡིན་ནོ། That Wheel-Turning Monarch [has]
great prosperity and is one of great power.
{MNP} བླ་རགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཆེ་བས་... Since
the difference in coarseness and subtlety [be-
tween these] is great, ... {YJD} སངས་རྒྱུས་ཅི་
ཙམ་རྩ་འཕུལ་དང་རྩས་པ་ཆེ་ཡང་། ... However
great the magical powers and abilities of the
Buddha may be, nonetheless, ... {KLU}

AUX.:

ཆེ་བྱས། འཁྱེད་ཀྱི་ *pt. caus. (refl.)* to exert [oneself] མ་
འཕུལ་བ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་མ་འཕུལ་བ་
ཡིན་ཞེས་ཟུ་ཆུགས་གང་ཆེ་བྱས་ཀྱང་། ... Even
[if one] exerted [oneself] with however much
stubbornness, saying, “It is unmistakable be-
cause it is unmistakable,” ... {KLU}

COLLOC.:

ཁམ་ཆེ། ཁམ་ཆེས། ཁམ་ཆེ། འཁྱེད་ཀྱི་ to be extraordi-
nary མཆོག་གི་སྤྱི་བ་དང་སང་ཁམ་ཆེ་བའི་
ཚུལ་མི་སྟོན་པར་ཐ་ཤལ་བའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས།
Nowadays, supreme beings dwell in a mun-
dane manner without making a display in an
extraordinary way. མཛད་པ་ཁམ་ཆེས་པའི་
དོན་གྱིས་བཞུགས་མ་རུས། Because of the sig-
nificance of this extraordinary deed, [he] was
unable to remain [in the area].

གལ་ཆེ། གལ་ཆེས། གལ་ཆེ། འཁྱེད་ཀྱི་ to be of the ut-
most importance; to be very important ཡོན་
ཏན་མཁན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སེམས་ལ་བབུང་
ནས་ཉན་པ་གལ་ཆེའོ། It is very important that
qualified scholars, also having taken [this ad-
vice] to heart, [should] listen.